

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Saksnr.: 05/03121	Dok.nr.: 95
Arkivkode: 416.0	Dato: 16.11.05
Avd.: SAP	Saksbeh.:
U.off.:	

Deres ref: 200503121

Vår ref: 05/8731/kje

Oslo, 14. november 2005

HØRINGSUTTALELSE TIL FORSLAG OM NY LOV OM ARBEIDS- OG VELFERDSFORVALTNINGEN OG TILPASNINGER I VISSE LOVER

Utlendingsdirektoratet (UDI) viser til høringsbrev av 08.08.05 om forslag til ny lov om arbeids- og velferdsforvaltningen.

UDI ser positivt på en ny organisering av arbeids- og velferdsforvaltningen.

UDI vil i her særlig konsentrere seg om hvordan den nye organiseringen vil berøre personer med innvandrerbakgrunn.

Innvandrere er sterkt overrepresentert blant personer med vedvarende lavinntekt, sammenliknet med befolkningen som helhet. Det gjelder i særlig grad ikke-vestlige innvandrere. Ikke-vestlige innvandrere har også lavere sysselsetting og høyere arbeidsledighet enn gjennomsnittet i befolkningen totalt.

Den nye Regjeringen har satt seg som mål at andelen innvandrere med vedvarende lavinntekt skal reduseres, samtidig som yrkesdeltakelsen for denne gruppen skal økes.

Statistisk sentralbyrås analyser viser at personer med innvandrerbakgrunn utgjør en betydelig brukergruppe for tjenestene som vil ligge under den nye arbeids- og velferdsetaten. Selv om det kan se ut som om flere enn tidligere klarer å forsørge seg selv, har mye vist at førstegenerasjonsinnvandrere har et mer langvarig forhold til sosialkontorene enn andre. Samtidig vil mange i denne gruppen ha større problemer med å orientere seg i tjenestetilbudet enn andre brukere på grunn av språkbarrierer og kulturforskjeller. Forenklingen og samordningen av tjenestene tilpasset brukernes individuelle behov i den nye etaten, kan derfor forventes å gi enda større gevinst for brukere med innvandrerbakgrunn enn for øvrige brukere.

UDI støtter ideen om en førstelinjetjeneste som skal gi brukeren et tilbud om kartlegging av individuelle behov, uavhengig av hvilke deler av arbeids- og velferdsforvaltningen som har ansvar for de ulike ytelser og tjenester. UDI støtter også forslaget om en kontaktperson innenfor førstelinjetjenesten for hver enkelt bruker, og slutter seg til tanken om at dette vil gi en brukervennlig og mer effektiv etat. UDI mener og tror at en slik organisering vil gi stor uttelling for personer med innvandrerbakgrunn.

Både Aetat, trygdeetaten og sosialkontoret er svært viktige arenaer for nyankomne innvandrere. For eksempel er et hovedformål med introduksjonsordningen at deltakere skal knytte seg til arbeidslivet. Deltakere på introduksjonsordningen skal derfor ha

Avdeling for faglig strategi og koordinering:

Postadresse:
Postboks 8108 Dep.
N-0032 OSLO

Besøksadresse:
Hausmanns gate 21, Oslo
Hjemmeside: www.udi.no

Telefon: 23 35 15 00
Telefaks: 23 35 15 13

arbeidsmarkedstiltak i sitt program, og Aetat har på denne måten en sentral plass i gjennomføringen av programmet.

I fremtiden ser UDI det som naturlig at enkelte av UDIs (fra 2006 Integrerings- og mangfoldsdirektoratet - IMDI) arbeidsoppgaver, for eksempel introduksjonsordningen, legges inn under den nye etaten. Særlig gjelder dette "Ny sjanse"-prosjektet som går ut på at innvandrere med lang botid i Norge får et kvalifiseringsprogram etter modell av introduksjonsordningen.

Førstelinetjenesten og brukervedvirkning for personer med innvandrerbakgrunn
UDI mener at lovforslaget § 6 om brukervedvirkning, med en lovpålagt plikt til å sørge for at brukerrepresentanter blir hørt, vil være av vesentlig betydning for å ivareta brukerservicen overfor personer med innvandrerbakgrunn.

I denne forbindelse ønsker UDI å synliggjøre at tolketjenester er en integrert del av offentlig tjenesteyting. Tilbud om tolketjenester for personer med innvandrerbakgrunn, vil i mange tilfeller være en forutsetning for å kunne tilpasse arbeids- og velferdstjenestene til brukernes behov. Det er derfor nødvendig at offentlige virksomheter budsjetterer med utgifter til bruk av kvalifiserte tolker. I Stortingsmelding 49 (2003-2004) Mangfold gjennom inkludering og deltakelse - ansvar og frihet er det uttalt at "Instanser som ofte møter brukere med begrensede norskkunnskaper, må budsjettere med utgifter til bruk av tolk. Praktiske forhold bør tilrettelegges slik at det er klart hvem som har ansvar for å bestille og betale tolken."

Bruk av tolk og/eller oversatt informasjonsmateriale er ofte en forutsetning for å kunne yte likeverdige tjenester til alle. Informasjons- og veiledningsplikten forvaltningsloven §§ 11 og 17 pålegger offentlige tjenestemenn og fagpersoner et ansvar i samhandling med minoritetsspråklige. Underforbruk og feilbruk av tolk kan hindre likeverdige tjenester, og true rettsikkerheten til enkeltindivider.

Manglende forståelse mellom bruker og tjenesteyter kan også få konsekvenser for tjenesteyteren og for effektiviteten i tjenesten. Korrekt informasjon på et tidlig tidspunkt kan forebygge misforståelser og hindre saksbehandlingsfeil. Hvis brukere med svake norskkunnskaper ikke får tolk, kan dette føre til at de ikke forstår lov- og regelverk og ikke får del i tjenestetilbudet, hvilket er en form for diskriminering. Diskrimineringsloven forbyr blant annet diskriminering på grunn av etnisitet, religion og språk.

God og målrettet informasjon om rettigheter og plikter er nødvendig for å sikre god brukervedvirkning også i samhandling med innvandrere/flyktninger. I følge lovuttalelsen fra Justisdepartementet vil forvaltningsloven § 17 medføre at det foreligger en plikt for forvaltningen til å sørge for tolk eller oversettelse "i saker der forvaltningen selv igangsetter en prosess som leder fram til et vedtak av inngripende karakter". I situasjoner hvor opplysninger om personlige forhold skal formidles muntlig, kan bruk av kvalifisert tolk være nødvendig.

Minoritetsspråklige skal på lik linje med andre kunne delta aktivt i utforming av tjenestetilbudet på individnivå på tvers av språkbarrierer. Behovet for tolkebistand bør tilstrekkelig prioriteres i slike situasjoner. Selv om norskopplæring for nyankomne innvandrere styrkes, vil det alltid være noen som ikke kan tilstrekkelig norsk til å benytte seg av de offentlige tjenestene. I slike tilfeller mener UDI det bør tilkalles kvalifisert tolk. Selv om en minoritetsspråklig klarer seg bra når det snakkes om dagligdagse temaer, kan det være problematisk å kommunisere på norsk i sammenhenger som krever vokabular utover det vi bruker i dagliglivet.

Arbeidsmarkedstiltak

Regjeringen sier i sin politiske plattform at det er nødvendig med en aktiv arbeidsmarkedspolitik for å bekjempe den høye arbeidsledigheten blant innvandrere. I tillegg ønsker den nye Regjeringen å iverksette statlig finansierte tiltak i kommunene for å bedre integreringen.

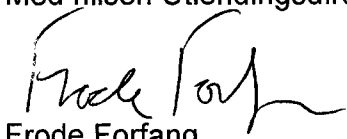
I høringsnotatet går det frem at det kommunale ansvaret for integrering av flyktninger og innvandrere ikke omfattes av minimumskravet til arbeids- og velferdsforvaltningen. UDI slutter seg imidlertid til departementets vurdering av at dette med fordel kan legges inn i arbeids- og velferdskontoret, nettopp for å styrke koblingen til arbeidsmarkedet. UDI mener dette vil gi en bedre tilrettelegging av offentlige tjenester for innvandrerbefolkningen

Regjeringen vil videre sikre deltakere på introduksjonsprogrammet en tiltakskjede i forlengelsen av programmet. Her mener UDI at hovedmålsetting må være å få folk i arbeid. UDI mener at en øremerking av arbeidsmarkedstiltak for nyankomne innvandrere, kan være en måte å gi nettopp denne gruppen en ekstra hjelp inn i arbeidslivet. Utlendinger vil normalt ikke ha det samme nettverket som nordmenn har i arbeidssøkerprosessen, og ekstra tiltak for denne gruppen er påkrevd for å lykkes i integreringsarbeidet.

Endringer i utlendingsforskriften

Ny lov om arbeids- og velferdsforvaltningen innebærer noen små justeringer i utlendingsforskriften der betegnelsene Aetat og Arbeidsdirektoratet er benyttet. I noen situasjoner vil utlendingsforvaltningens oppgaveløsning overfor den enkelte utlending være avhengig av hva slags økonomi vedkommende vil ha. Informasjon om dette kan foreligge hos dagens sosialmyndigheter. Når det gjelder arbeidstillatelse, forutsetter utlendingsforskriften at utlendingsmyndighetene kan innhente uttalelse fra arbeidsmarkedsmyndighetene i noen tilfeller. Det er viktig at den nye loven tar stilling til på hvilke vilkår denne informasjonsflyten skal foregå.

Med hilsen Utlendingsdirektoratet

Frode Forfang
avdelingsdirektør

Hans-Henrik Hartmann
underdirektør

Saksbehandler: Kaja Kjerschow

Kopi:
Innvandringsavdelingen i KRD